

EHS eesti hobuse kasvatajate haruseltsi
ÜLDKOOSOLEKU PROTOKOLL nr. 1

Koosolek toimus 14.03.2015, Virtsus

Koosolekul osalesid haruseltsi 37 liiget (lisa 1, nimekiri) ja 4 külalist (lisa 2, nimekiri).

Koosoleku juhatajaks valiti: Üllar Laid

Koosoleku protokollijaks valiti: Krista Sepp

Häälte lugemise komisjoni valiti: Pirjo Jakovski

PÄEVAKORD:

1. Haruseltsi 2014.aasta tegevusest ja käesoleva aasta plaanidest - Tiiu Toots
2. Olukorrast EHSis - Üllar Laid
3. Ettekanne eesti hobuse aretusest - Andres Kallaste
4. Ettepanekud EHSi eelarve koostamiseks - Tiiu Toots
5. Eesti hobuste turustusvõimalustest käesoleval aastal - Krista Sepp,
6. Eesti tõugu hobuste jõudluskontrolli muutmise ja EHS põhikirja täiendamise ettepanekud - Tiiu Toots

Tiiu Toots: ettepanek lisada päevakorda päevakorrapunkt- kohal algatatud küsimused.
Seitsme päevakorrapunktiga päevakord kinnitati konsensuse alusel.

1. Haruseltsi 2014.aasta tegevusest ja käesoleva aasta plaanidest - Tiiu Toots
Tiiu Toots esitas ülevaate eesti hobustest tõuraamatus (PRIA andmed), karjas olevaid kahe aastaseid eesti tõugu täkkusid 59, kolme aastaseid märasid 107, arutelu jõudluskatsetest osavõtust. Täkkude kasutuse ülevaade 2014 aastal, enim kasutatud täkkud on Rospel liinist. Kolmel aretajal on rohkem kui kümme mära paaritatud. Ülevaade jõudluskatsetest, 2014. aastal esitati veidi vähem eesti tõugu noorhobuseid jõudluskatsetel kui 2013.aastal. J.Rooda: hobusekasvatajale oluline hobuse tervis, vet. ettevaatusabinõud ning tingimused nende tagamiseks katsetel. Ülevaade Seltsi kuludest ja tuludest, varssade toetusest 2014 aastal. Ettepanek mitte toetada tshempionaati, vaid toetada Eesti hobuste päeval osalevaid 4, 5 ja 6 aastaseid eesti hobuseid, teha noorhobustele arvestus. Ettepanek toetada eesti hobuseid nt Saaremaal kavas 4 võistluste etappi, rüütliturniir, orienteerumisvõistlus jm. Arutelu, kas toetatakse korraldajat või sportlasi.
Karikasarja võistluste korraldajatele ettepanek, et toimuks eelnevalt ERL kalenderplaani väline madalam takistussõit 50-60 cm tasemel. Eelarve ja kava esitatakse EHS-i juhatusle.
J.Rooda: ettekanne ei ole selgelt formuleeritud
R.Kivisoo: selgitada võimalusi EHSi eesti hobuste tõuraamatusse hobuste kandmisest või mitte kandmisest, kui hobused on registreeritud teise eesti hobuste tõuraamatusse ja saadud järglane. Ü.Laid- tehtud aretusprogrammide võrdlus, on põhimõttelisi vastuolusid, selgitatakse kõigile kasvatajatele tuues välja aretusprogrammi punktid.
Ettepanek: Kinnitada Tiiu Tootsi ettekanne haruseltsi 2014.aasta tegevusest ja käesoleva aasta plaanidest
Hääletati: Poolt 24, vastu 3, erapooletuid 4.
Otsus: Kinnitati Tiiu Tootsi ettekanne haruseltsi 2014.aasta tegevusest ja käesoleva aasta plaanidest.

2. Olukorrast EHSis - Üllar Laid

Ülevaade tõuraamatutest, sündinud varssadest, tegevjuhi konkursist, VTA otsusest (nr 22, 30.01.2015) tunnustada eesti tõugu hobustele teine tõuraamat jagades populatsiooni kaheks, aretusprogrammides on erinevusi.

Eesti Hobusekasvatajate Seltsis on 376 liiget (01.01.2015), neist 165 kasvatavad eesti tõugu hobust, juriidilisi liikmeid, eesti hobuse omanikke on 17. Kokku on liikmetel 1675 eesti tõugu hobust. Ülevaade olukorrast EHS-is võeti teadmiseks.

3. Ettekanne eesti hobuse aretusest - Andres Kallaste

Ülevaade populatsiooni suuruse muutustest viimase 25 aasta jooksul, eesti tõugu hobuseid on tõuraamatus 2453 hobust, märasid 1412, täkke 382.

Ülevaade jõudluskatsete korraldusest ning hinnatavatele tunnuste osas toimunud arengust, kõik tunnused on eesti hobusel paranenud. Võrdlus Hanna Tamsalu magistritöös avaldatud andmetega. Eesti tõugu hobuste piirkondlike jõudluskatsete tulemuste analüüs, esitati võrdlustabelid täkkude järglastele antud hinnangu alusel igale tunnusele. Tabelid lisatud protokollile. Usaldusväärsus on suurem, kui esitatakse rohkem noorhobuseid. Selts toetab nõuannetega, valikuid teeb aretaja, valikute eesmärk aastakümneteks ette. Jõudluse hindamisel on oluline võrdlus teiste tõugudega, Eestis näit. noorhobuste tshempionaat. Ülevaade täkkude hindamisest võõrratsaniku testil, rakendikatsetel ning täkkude tunnustamisest.

A.Matsoo ettepanek: ajutise litsentsi kehtivuse aeg võiks olla aretusprogrammis pikem, kolme aasta asemel viis ja eeldatavalt võimalik hinnata viit järglast.

T.Tootsi ettepanek: tunnustada täkke eesti hobuste päeval toimuvate võistluste alusel (takistussõit, koolisõit). J.Rooda ettepanek üle vaadata aretusprogrammis olevad piirangud täkkude kandmiseks peatõuraamatusse on õigustatud? A.Kallaste: Aretaja on otsustaja, nende poolt initsiatiiv ja ettepanekud ning neid on vaja analüüsida, edasiliikumise aluseks on koostöö. Jälgida on vaja oma tõuraamatu programmi, iga tõuraamatu pidaja peab oma tõuraamatut ja sellesse tehakse kandeid.

4. Ettepanekud EHSi eelarve koostamiseks - Tiiu Toots

Arutelu juhusliku valiku alusel geneetiliste ekspertiiside tegemisest tõus.

T.Toots ettepanek-juhusliku valikuga võiks uurida noorhobuste jõudluskatsetel osalevate noortäkkude põlvnemist. A.Kallaste selgitas juhusliku valiku tegemist.

T.Toots tõstas arutelu täkkude paaritustasudest ja esitatud arvetest, probleemiks vanemate täkkude paarituste eest esitatud arved.

Ettepanek koosolekust osavõtjatele: EHS esitab paaritustasu arve 15 aastaste ja vanemate eesti tõugu täkkude paarituse eest arve peale varsa sünniteate saabumist EHS-i. Hääletati, ettepaneku poolt anti 30 häält, vastu- ja erapooletuid ei olnud.

A.Kirst: vajalik, et koosoleku protokollid valmiks kiiresti ja oleksid kättesaadavad liikmetele.

Tiiu Tootsi ettepanek täkkude toetuseks, millisele liinile toetus vajalik? Toetatud on seltsi poolt Taru liini täkkuga Tember paartustasu kompenseerimist märaomanikele, tunnustuse on saanud üks noor täkk, täkk Tormis 2014 a jõudluskatsete alusel.

J.Rooda ettepanek arvestada aretusspetsialisti arvamust ja ettepanekuid.

A.Kallaste: vajalik analüüsida kõikide liinide osas ja eelarves näha ette paaritustasu kompensatsiooniks kuluv summa. Ü.Laid: ettepanek haruseltsi poolt EHS eelarves eesti tõugu täkkude paaritustasu kompensatsiooniks ühest paaritusetasust kuni 50 eur, eelarvesse planeerida 250 eur summa.

T.Toots ratsavõistluste toetamisest. Ettepanek maksta kuni 50 eur suurused summad võistlustel kohapeal välja, tulumaks jääks EHSi kanda.

R.Metsmaker: kõik ettepanekud esitatakse EHS juhatusle.

Ülevaade VTA aktist eesti tõugu täkkudele. A.Kallaste selgitus, et tõuraamatusse kantud kuue täku (Roomel, Arax, jt) ja nende järglaste tõuraamatu kannete osas tehaks otsus hiljemalt aprilli kuu jooskul ning teavitatakse omanikke. Selles osas lepitati kokku VTAgaga, oluline on säilitada kanne tõuraamatu põihiosas. Täna abi eest Saaremaa hobusekasvatajaid (H.Kurisoo, M.Lonn), kes aitasid kaasa eesti tõugu täku Tshempion jõhvide saamisele geneetiliseks ekspertiisiks.

5.Eesti hobuste turustusvõimalustest käesoleval aastal - Krista Sepp

Ettekanne tutvustas hobuste arvukust Eestis. PRIA registris on üle 14 000 hobuse. EHSi tõuraamatutes kokku 4600 hobust, aretusühingute tõuraamatutes ca 8000 hobust. Ohustatud tõu, eesti tõugu hobuse juures tuleb hoida põlvnemist, välimiku tunnuseid ja sama olulised on seesmised omadused. Toetused ohustatud tõule hoiavad genofondi mitmekesisust, tõu esiletoomine ja kasutusvaldkondade laiendamine aitavad kaasa hobuste müügile. Olulised rahvusvahelised kontaktid. Ülevaade 2011-2014 aastate müügist. Suurem osakaal Eesti-sesel müügil, müügil Soome, mõned hobused on müüdud Rootsi, Saksamaale. 2014 a. Oli EHS väljas St.Peterburgis messil Hipposphere, oluline hoida olemasolevaid kontakte ning jätkata tõu tutvustus kõigi võimalike kanalite kaudu turu elavdamiseks. Lisatud ettekanne.

6. Eesti tõugu hobuste jõudluskontrolli muutmise ja EHS põhikirja täiendamise ettepanekud - Tiiu Toots

Ettepanek muuta aretusprogrammi osa Eesti hobuste jõudluskontroll järgnevalt:

- osalevate hobuste arvu osas ei kehtestata piiranguid
- hindamiskomisjoni liikmete arv ei ole määratud, otsustab aretusspetsialist
- teha kättesaadavaks aretajale hindamistulemuste leht, lehele lisada andmeväli: hobuse omaniku (esindaja) nimi, allkiri (vorm 2 täiendada).

Hääletati muudatuste ettepanekut, tulemused: poolt 23 häält, vastu 0, erapooletuid 0.

T. Toots: EHS juhatus peab tegema Seltsi poolt jõudluskontrolli läbiviimiste toetamiseks ettepanekud Põllumajandusministeeriumile.

7. Kohal algatatud küsimused.

R.Kivisoo: hobuste ettevalmistusest finaali-jõudluskatseteks. Vajalik platsimeeskonna ettevalmistus. Vabahüpped peaksid olema kohustuslikud täkkudele, märadele omaniku otsustada, ei kuuluks hinnatava tunnuse alla parema mära tunnustamisel. Kui mära ei ole ette valmistatud piisavalt, võiks komisjonil olla õigus katkestada katse. A.Matsoo: lisada see ettepanek juhendisse. T.Toots: finaali kutsuda piirkondlike jõudluskatsete alusel, nt 10 paremat mära ja kutsutavate täkkude arv ei ole piiratud.

Koosolek lõppes 16.30.

Juhataja: Üllar Laid

Protokollija Krista Sepp